

Veri, vzgoji in pouku!

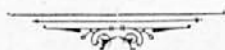
SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik XII. □□ Stev. 5.

VSEBINA:

Primerjanje. (Pedagoška študija s posebnim ozirom na verouk. — Prof. A. Kržič.) (Dalje)	97
Skrb za ljudskošolske abituriente. (Predaval A. Čadež pri zborovanju ljublj. podružnice „Slomškove zveze“.)	101
Občni zbor „Protialkoholne učiteljske zveze“	105
Šolski voditelj. (Piše nadučitelj Ivan Štrukelj.) (Dalje.)	107
Najvažnejše poglavje vzgoje. (Predaval katehet A. Čadež.)	109
V sredi — v zlati skledi!	111
Katehetski vestnik:	
Katehetsko gibanje	113
Katehetske beležke	113
Zgledi, uporabni pri katehezi	114
Vzgoja	115
Učiteljski vestnik	116
Naša zborovanja	117
Raznoterosti	119
Slovstvo in glasba	120

Slovenski Učitelj

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih

::: in katehetskih društev. :::

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XII.

V Ljubljani, 15. maja 1911.

Štev. 5.

Primerjanje.

(Pedagoška študija s posebnim ozirom na verouk. — Prof. A. Kržiš. — Dalje.)

Osobito pa se nekatere predpodobe ne razlagajo v premem, marveč v obratnem zmislu, t. j. primerjajo se deloma ali celoma po nasprotju. N. pr. Adam je predpoda Jezusa Kristusa ker: 1. Adam je telesni oče vsega človeštva, Jezus pa duševni; 2. Adam je premagan izgubil nebesa, Kristus jih je zopet pridobil po svoji zmagi; 3. Adama izžene po grehu angel iz raja, Jezusu pa strežejo angeli po premagani izkušnji in ga zmagoslavno spremljajo v nebesa; 4. Adam je po svojem grehu prinesel človeštvu pogubljenje in naravi prokletstvo, Kristus pa milost božjo po sv. zakramentih in blagoslov po zakramentalih. — Enaka je tudi razlaga o Evi kot predpodi prečiste device Marije. Cerkvena pesem že ime obrne: Eva — Ave. Posebej: 1. Eva je verjela kači in je izgubila zase in za nas vse dušno življenje, Marija je verovala angelu in nam zopet pridobila dušno življenje po svojem Sinu Jezusu; 2. Eva je bila mati vseh živih po telesu, Marija je mati vseh živih po duši; 3. Eva je izgubila zveličanje po napuhu (ker je hotela biti Bogu enaka), Marija ga nam je zopet dobila po svoji ponižnosti; 4. Eva je bila premagana po kači, Marija pa ji je strla glavo; 5. Eva je bila ustvarjena v pravičnosti in svetosti, pa je ni ohranila, Marija je bila brezmadežno spočeta in je vedno ohranila milost svoje prevzvišene svetosti. — Pri Izaku se razlaga lahko vse v premem zmislu, le konec je drugačen, ker Izakova smrt bi ne bila mogla odrešiti človeštvo — darovan je bil mesto njega oven.

10. Slika.

Pri slikah se mi ni treba dolgo muditi, ker je nauk o uporabi slik v šolskem poslovanju že iz metedike znan, in da pripada še posebno k primerjanju, nam pove že ime »slike«. Torej se dotaknem te stvari le v toliko, kot je v zvezi s primerjanjem. Predmet ali dogodek je *II.*, slika pa je *T*; slika je temboljša, čim obširnejši in natančnejši je *III.* Dober popis slike v glavnih potezah je tudi že popis naslikanega predmeta; seveda se mora ob razlagi pridejati še mnogokaj, kar ni razvidno na sliki, pa je vendar bistveno potrebno za popolno spoznanje predmeta.

Znano je, da se v novejšem času ni v nobeni šolski stroki storilo toliko za napredek in povzdigo, kot pri risanju. Tudi katehet se ne sme popolnoma izogniti temu napredku.

To, da se poudarja samostojno risanje po naravi in da se učencu prepušča, naj po svojem naziranju napravi različnih slik, je odprlo posebno pot do samostojnega delovanja in jako pospešuje veselje do opazovanja narave, pa tudi nabožnih predmetov, ki spadajo v katehezo, posebno v liturgično.

V šoli bo seveda katehet imel premalo časa, da bi se mogel še kaj pridati pečati z otroškim risanjem; pač pa bo storil dobro delo, ako naroča učencem, naj doma izdelujejo take slike, pa naj mu jih prineso pokazati. Seveda se mora poleg katehet posebej zanimati za take izdelke; pohvaliti, kar je dobrega, popraviti, kar je napačnega; kajpak da popolnosti ni pričakovati pri začetnikih. Priporočamo to tembolj še zato, ker risanje po naravi in po vzorcih je že samonasebi najboljše primerjanje in priganja učenca k natančnejšemu opazovanju in sodelovanju.

11. Besede in imena.

Besede in imena prav lahko primerjamo slikam, s tem razločkom, da so slike sameobsebi umevne vsem ljudem, besede pa so nekaj konvencijonelnega, nekaj dogovorjenega, kar je pri vsakem narodu drugačno. Naslikano hišo n. pr. spozna tudi vsak tujec, ki ne zna našega jezika, ne pa, če bere ali sliši besedo »hiša«. Konvencijoneine so že črke, ker bi bile za iste glasove lahko tudi popolnoma drugačne; konvencijonelne so tudi besede. Za predmet, ki ga Slovenci imenujemo »hiša«, so se zedinili Lahi, da ga zovejo »casa« in Francozi »maison«, drugi narodi pa zopet vsak drugače. Če pa v kakem kraju predmeta samega ne poznajo, tudi imena nimajo zanj. Zato imajo gospodje misijonarji veliko težavo pri nevernikih, da jim v njih jeziku dobe besedo za Boga in božje reči.

Tudi tukaj lahko govorimo o treh delih primerjatve: predmet je *II.*, beseda nekakšen *T*, ki nadomešča sliko ali nas pravzaprav le opozori na ono duševno sliko, ki jo imamo o predmetu kot predstavo ali pojem v duševnem zakladu; za *III.* pa bi smeli navesti to, kar vemo ali se učimo o predmetu. Pri abstraktnih predmetih, ki si jih ne moremo predstavljati, nam beseda nekako nadomešča dušno sliko ali predstavo.

Ker je beseda nekaj konvencijonelnega, jo razume samo oni, ki pozna že to besedo, a pozna hkrati tudi ono reč, ki jo pomeni, sicer mu je beseda prazen glas, brez predmeta in brez dušne slike, nič boljši kot otroški klic »bé-bé-bé«. Če torej katehet da učiti kako katekizmovsko vprašanje, ne da bi ga poprej razložil, ga bodo otroci razumeli le v toliko, kolikor so jim znane besede in njih pojmi. Če jim je v vprašanju le en pojem neznan, jim je nejasen ves pomen in učenje prazno delo.

Obratno bi bila pa tudi potratna časa, če bi hotel katehet na dolgo in široko razlagati ona katekizmovska vprašanja, v katerih so že otro-

kom znani vsi posamezni pojmi. N. pr. definicija: »Nebesa so kraj, kjer angeli in svetniki uživajo večno veselje« obsega le take besede in pojme, ki so otrokom že znani. Razširjatev in izpopolnilo te definicije pa je itak že v posebnem vprašanju: »Kakšno veselje uživajo izvoljeni v nebesih?«

To primerjanje besede s predmetom postane posebno mikavno, ako se oziramo na etimologijo dotičnega imena; zakaj pri prvotnem odbiranju imen za predmete se ni postopalo brez pametnega preudarka, marveč se je predmetu večkrat tako spretno poiskalo pravo ime, da je že v imenu samem kos definicije. N. pr. v botaniki je naša kresnica določena v imenu *Chrysanthemum leucanthemum* = Zlati cvet beli cvet. Zlasti se je bogoslovcem posrečilo, da so odbirali verskim rečem jako značilna in primerna imena. Zato je čestokrat zelo primerno in koristno, da katehet poleg stvarne razlage pojasni tudi ime po etimologiji. Definicija o čednosti, n. pr., je precej težka tudi za višje razrede. Precej jasnostj poda že etimološka razlaga: »čednost« se izvaja iz »čeda« = red, ordo (čeda pri živalih je že v prenesenem pomenu). Čednost pa se imenuje tudi »krepost« = virtus, Tugend, ter se dá kaj lepo pojasniti v zvezi z izpeljanko »virtuoz«, »virtuoznost«. (Pri »občestvu svetnikov« bi se dala kar vsa kateheza zasnovati na podlagi etimologije.)

Ta okoliščina me še posebej opravičuje, da stavim ime ali besedo za *T*, — seveda v zvezi s predstavo ali pojmom — predmet pa za *D*.

12. Spoznavanje in umevanje.

Znanja si nabira naša duša prvotno iz opazovanja vidnega sveta; potlej ga pa še sama razširja, urejuje in izpopolnjuje v svoji prečudni tvornici uma in pameti, srca in volje, ter si napravi krasno zgradbo od najnižjih predstav do nadzemeljskega spoznanja večnih idej.

Tu najprej naša duša deluje s pomočjo čutil, ki ji pridno donašajo od raznih strani vednostnega gradiva, katero se najprej pokaže v zaznavah in predstavah, potlej v pojmi, v sodih, v sklepanju, dokazovanju in metafizičnem modrovanju.

Krščanska psihologija si to čudovito delovanje naše duše razdeli v dva bistveno ločena delokroga. V prvem delokrogu imajo glavni delež naši čuti, ki nam podajajo zaznave in predstave, v drugem delokrogu pa deluje um (in volja) na podlagi zaznav in predstav; prvo delovanje naše duše se navadno imenuje senzitivno ali psihično, drugo pa umsko ali duhovno. Obširneje govori o tem psihologija in logika. Tukaj se moram seveda nakratko ozirati le na nalogo, ki jo ima pri tem primerjanje.

I. Zaznanje in predstave. Vsled zaznanja po čutilih nastane v možganih nekak vtisek in v naši zavesti neka duševna slika, ki ostane še potlej, ko se odmakne oni predmet. To sliko moremo duševno takorekoč predstaviti predse in jo ogledovati; zato se zove predstava.

Predstava je vselej podobna zaznanemu predmetu. Seveda ta podobnost ni vselej enako jasna in določna; včasih izgine tudi za vselej, ali pa ostane skrita in neopažena, dokler je zopet spomin ne pokliče na površje in v zavest. Ako tukaj govorim o primerjanju, nikakor nočem s tem trditi, da nastanejo predstave s primerjanjem, marveč hočem opozoriti le na sličnost duševne slike (predstave) in predmeta, da tudi tukaj velja, kar sem poprej omenjal o slikah sploh. Predmet je *D*, slika v predstavi je *T*, večja ali manjša jasnost v podobnostih pa *III*.

Nekateri psihologi govore tudi o občnih ali splošnih predstavah in uče, da nastanejo po primerjanju več predmetov iste vrste, da n. pr. otrok dobi skupno predstavo »pes«, »drevo« itd., ako je opazoval in primerjal že več raznih psov in raznih dreves. Drugi pa, n. pr. P. Vogt,¹ dokazujejo, da občnih predstav sploh ni, da torej tudi ne morejo nastati po primerjanju. Sploh se mora primerjanje prištevati višjemu (umskemu) dušnemu delovanju, ter smelo izrečem prepričanje: v tem se še posebej človek loči od živali, človek zna primerjati, žival pa ne more.

Otroci v prvi detinski dobi imajo le bolj senzitivno spoznanje, v predstavah. Lansko leto pred Božičem mi je pravil moj prijatelj, višji dostojanstvenik, o svojem sinčku, ki je še v predšolski dobi, ta-le dogodek. Otrok je bil zelo žalosten, ker ni bilo še nič snega, ko so se bližali božični prazniki. Ko ga vpraša oče, zakaj si tako želi snega, mu žalostno potoži: »Kristkindl ne bo prišel!« Glejte, v mali otroški glavi so bile le predstave: sneg, Božič, božje Dete . . . pojmovne in logiške zveze pa še ni bilo.

Čutno spoznavanje imajo tudi živali, a tudi najvišje živali le do one meje, kjer se začne pojmovanje; ko se prične logiško primerjanje, ki ga izvršuje že naše višje dušno delovanje, tedaj jih popusti vsa živalska »modrost«. Dasi je pa najnižje človeško spoznavanje podobno živalskemu, se vendar tudi že na tej stopinji razločuje od živalskega, ker višje dušne sile — um in volja — že posezajo kolikortoliko v najnižje sfere spoznavanja, kjer sicer prevladuje telesno in čutno delovanje. Če torej človek in žival zaznata isti novi predmet, je zaznanje pri človeku popolnejše, ker mu mnogi pojmi, ki si jih je že pridobil, pomagajo spoznati lastnije novega predmeta, in ker si ne moremo misliti, da bi bile višje dušne moči tukaj brez vsake aktualne udeležbe. Zato se živali plašijo kot mali otroci, ki se

¹ P. Vogt S. J.: Stundenbilder der philosophischen Propedeutik, I., str. 205 id.

še ne zavedajo, pred rečmi, ki niso vredne strahu. Sploh si ne smemo čutnega in umskega spoznanja misliti kot z nekakšno pregrajo ločenega; razviti človek dobi lahko kar hkrati predstavo in pojem opazovanega predmeta. (Dalje in konec.)

Skrb za ljudskošolske abituriente.

(Predaval A. Čadež pri zborovanju ljublj. podružnice „Slomškove zveze“.)

Vsako leto ima učiteljstvo opraviti več ali manj tudi s takimi otroci, ki dozorevajo, ki se poslavljaajo od otroške dobe, od šolskih klopj. Med temi, ki završujejo najlepši čas šolskih let, je pač malo takih, da bi se zavedali, kako resen je trenotek, ko stopijo v življenje, v svetno vrvenje polno nevarnosti, polno prevar in skušnjav. Pred seboj vidijo samo vrata v mladostno dobo, vesele se namišljene brezskrbnosti, prostosti in novega delokroga, ne slutijo pa, da je ta doba podobna ljubeznivemu otoku, ki ga obdaja morje nevarnosti. Kako lahak je doraščajoči deklici, 14letnemu dečku korak med svet! Izpustnica, ki jo ima v roki, mu daje svedočbo, da je zrel, da ni več otrok, da se sme pomešati že med bolj odrasle, med možate ljudi. Učitelj pa, ki mu je mar blagor mladine in naroda sploh, pa gleda z rosnimi očmi za radostno odhajajočimi; neštetokrat se je že prepričal, da je seme dobrih nauk sicer bujno vzkliko, a v pošolski dobi je bilo potrto, pohojeno, zadušeno, pomandrano. Kolika sreča za mlado deklico, za živahnega fantiča, če ostane še v nadzorstvu svoje nekdanje učiteljice, učitelja, ako se snide z njim v kongregaciji, v izobraževalnem društvu, v pevskem zboru! Bodrilna beseda, prijazno opozorilo, svareče oko ga utegne obvarovati nevarnega koraka, mu kliče v spomin nekdanjo neskaljeno srečo, ki jo je užival v okrilju šolske vzgoje, ob očetovski ljubezni skrbnega učitelja.

Velik del nekdanjih gojencev pa izgine učitelju za vselej izpred oči. Radi tega, pa tudi zato, ker učiteljev vpliv v pošolski dobi nikdar ne more biti bogve kako izdaten, je neizogibno potrebno, je neprecenljive važnosti, da pripravlja otroke že šola kolikormoč intenzivno in vplivno za poznejše življenje. Tega prevažnega momenta v današnji nevarni, razklani in razdvojeni dobi ne moremo dovolj poudarjati.

Če so naši šolski zavodi ne le učilnice, ampak še bolj v zgojevališča, velja to v prvi vrsti za tiste otroke, ki so v najvišji skupini, v zadnjem letu, v zadnjem razredu. Pri vseh predmetih se najde ta ali ona prilika, se nudi primeren ročaj, ki se ga oprinem, da nanj navežem blažilne nauke za bodočnost, da pokažem nevarnost, ki bi se lahko pozneje otroci vanjo zapletli, ako bi ne bili

oprezni. Da je za nraavstveni pouk poklican najprej katehet, je umevno in naravno, toda mnogokrat bo padlo svarilo, ki pride iz ust ljubljeneega učitelja, morda na bolj rodovitna tla, bo leglo globlje v srce, nego če bi isto izgovoril katehet.

Računski, zgodovinski, zemljepisni, berilni pouk mora biti vsaj v zadnjem letu tako umerjen in prikrojen, da bo podajal praktična navodila za življenje, obenem pa vzgajal preventivno, t. j. tako, da bo zabranjeval hudo in odstranjal neprevidene zanjke ter pogubljive mreže, ki utegnejo v poznejšem življenju zatreti srečo in poštenje mladine. Pri takem pouku je treba upoštevati krajevne okoliščine, pogubne razvade, razširjene strasti in vse to, kar preti mladini v posameznih krajih.

Povsod skoraj je treba opozarjati ne le enkrat, ampak sto- in stokrat na najhujšega sovražnika mladine, na demona, ki ga nazivljamo a l k o h o l. O tem aktualnem poglavju vzgoje še nadalje govoriti, menim, bi bilo odveč.

Druga prav taka tehtna zadeva, ki jo tudi učitelj ne sme prezreti, je mladostna vehedravost, rekel bi norost, ki zavede mladeniča kakor mladenko prezgodaj v sanjavo ljuboželnost in ljubovnanje, dostikrat že v grešne spletke takoj po izstopu iz šole. Menim, da bi se pri najvišji skupini dobila primerna prilika, pravo razpoloženje, ko bi tudi učitelj povzdignil svarilni glas zoper toli škodljivo in že skoraj občno razvado brezsmotrenega in nedovoljenega znanja.

Morda se omenja v kakšnem berilnem sestavku ali pri zgodovinskem pouku beseda » p o r o k a « ali » z a r o k a «; pojasni ta dva pojma že iz tega ozira, da boš mogel kaj več izpregovoriti in svariti pred sklepanjem lahkomišelnih, skrivnih, zraven pa nevarnih in škodljivih mladostnih zvez med nedoraslimi mladeniči in deklicami. Seveda je treba pri tem razpolagati z neko očetovsko resnostjo in ljubeznijo; učenci naj spoznajo, da ima učitelj pred očmi le njih srečo in blagor. Velikokrat se pa največ doseže, če zavrne učitelj tako smešno mladinsko pajdašenje s pikrim sarkazmom. To bi utegnilo osobito učinkovati pri deklicah, ki so bolj občutljive in imajo bolj razvit čut sramežljivosti.

Dobro je poudarjati, da zgodnje, nesmotreno znanje ne pripelje v zakon, če pa, je zakon navadno nesrečen, ker se je zakonska sreča že poprej zapravila.

Dobro je, če se opozori, da je skrivno barantanje in pajdašenje tudi po zakonih olike nedopustno in obsodbe vredno. Olikan človek se varuje vsega, kar bi vrglo nanj sum slabega življenja. Ta razlog ne bo ostal brez vtisa zlasti pri mladenci, ki naj z dostojnim nastopom v javnosti, pa s poštenostjo v zasebnem življenju štiti svojo viteško čast. Dečki, mladeniči se čutijo tako nekako ponosni, ako se jim reče: »Zdaj, ko stopate bolj v življenje, pazite

nase, branite svojo viteško čast z dostojnim nastopom in vedenjem osobito proti ženskemu spoju. Nikar ne mislite, da ste že dorasli, da ste že samostojni; kako smešno bi bilo, ako bi se že zdaj hoteli pripravljati na zakonski stan. Čakajo vas še vojaška leta, potem si morate zagotoviti trdno lastno ognjišče. Ko človek pride enkrat do samostojne meške dobe, ko si zagotovi zadostno gospodarstvo ali službo, potem šele pride čas, da misli na družico, ki naj si jo išče ob belem dnevu vpričo krščanskih staršev. To zahteva viteško obnašanje, ki varuje mladeniču dobro ime, mladenki pa poštenje.«

Isto se v nekoliko izpremenjeni obliki s pridom pove tudi deklicam; zraven pa ne bo nič škodovalo, ako jih na splošno svarimo, naj ne zaupajo nobenemu mladeniču, dokler v zadostni starosti in preskrbljen za zakonsko življenje ne pride prosit za nevesto pred starše. Enako naj se varujejo in naj ne zaupajo sploh nobenemu moškemu, zlasti če je razvnet po pijači, dasi je na videz dober in pošten. Priložnost in neizkušenost je strmoglavila že marsikatero pošteno deklico v kalužo nenravnosti in v zgodnjo nesrečo. Da bo svarilo izdatneje, naj bi se morda na deželi omenjale specialne in lokalne nevarnosti, istotako v mestih, kjer si deklice iščejo po izstopu iz šole vsakdanjega kruha po trgovinah in drugih trgovskih in pisarniških lokalih, kjer je njih čast in ponos takorekoč v stalni nevarnosti med dostikrat skrajno izprijenimi in razuzdanimi trgovskimi pomočniki.

Nikakor bi pa ne zadostovalo, ako mladini slikamo samo nevarnosti, ako jo svarimo, da ne zajde v grešno priložnost; treba ji je nasvetovati, dati tudi zdravil, pomočkov, zlasti nadnaravnih zoper najhujše zlo današnjega časa. To bodi seveda skrb katehetova; ako pa tuintam tudi učitelj izpregovori bodrilno besedo za iskreno češčenje brezmadežne Marije, za pogostno prejemanje svetega Rešnjega Telesa, je s tem le pokazal, da se zaveda svoje vzgojne dolžnosti. Naravni nagibi in pomočki pri vzgoji bodo dosegli pravo moč in veljavo, ako se pridruži zraven še nadnaravna pomoč.

Dandanes bije pedagoški svet boj zoper javno nevarnost, ki ugonablja vsekrižem potom umazanega časopisja in potom brezstidnih ilustracij po raznih revijah — čut sramežljivosti in dostojnosti. Če je treba sploh pomesti take stvari izpod nog in rok, tedaj velja, da osobito mladino obvarujemo duševnega okuženja in zastrupljenja. Dr. Gatterer S. J., vseučiliški profesor v Inomosu, piše v svoji knjigi »*Erziehe zur Keuschheit*«: »*Hauptquellen der Unkeuschheit sind der pornographische Druck (Bücher und Bilder) und ähnliche heute ins Unglaubliche angewachsene Propagandamittel. Die Gefahren, die der Jugend z. B. aus schlecht verwahrten Büchern der Eltern entstehen, sind gering geworden im Vergleich zu den Künsten, die eine infernale Bosheit zur Verbreitung der Unzucht bis in die Schuljugend hinein anwendet.*«

V »Poslanici« ljubljanskega knezoškofa dr. A. B. Jegliča, zoper slabe časopise, beremo tudi ta-le odstavek: »Opisani časopisi so nevarni vsem čitateljem, posebno pa so nevarni mladini, mladeničem in dekletom, učencem in učenkam. Mlad človek je že po sebi bolj bojevite narave, pa je rad tam, kjer je odpor. Mlad človek je neizkušen, pa še ne more točno ločiti ljulike od dobrega semena. V mladem človeku bujno poganjajo strasti, hitro se vname za vse, kar njim ugaja; nagon po svobodi, po neodvisnosti, po telesnih nasladah premoti mladega človeka, dekle in mladeniča, učenko in učenca, pa jim ugaja nauk, ki pusti več prostosti, več neodvisnosti, več razbrzdanega uživanja. Zato mlad človek rad poseže po svobodomiselnih listih, posebno po njihovih pohotnih podlistkih, ki mu pokvarijo um in voljo, glavo in srce . . .«

Prav bi bilo, ako bi vsi, ki imajo kaj vpliva na otroke, obrnili nase, kar je bilo pisano v tretji številki »Slovenskega Učitelja« 1911, pod naslovom »Da ne bomo krivi«. Vzgojna naloga nam bodi vsem enako sveta; tukaj moramo biti vsi enih misli. Ni ga in ga ne sme biti, ki bi mogel oporekati zgorajšnji trditvi glede škodljivosti slabega branja in kvarljivih časopisov. Dopovejmo pa to tudi tistim, ki smo zanje in njih srečno bodočnost kolikortoliko odgovorni in ki se bodo neizkušeni kmalu podali v vrtinec človeških bojev.

Računstvo je kaj pripraven predmet, da se otrokom polaga na srce zmerna štedljivost in modro gospodarstvo z denarjem. Kdor zna hraniti, je našel pot do posestva, do premoženja. Kdor ne zna biti skromen in preprost v obleki, v hrani in stanovanju, ne bo nikdar prišel do blagostanja, ampak se bo svoje žive dni boril z gmotnimi težkočami. Zbujajmo v mladini zdravo štedljivost tako, da ji bomo obenem pristudili nespametno in grdo skopost.

Najbolj potrebno je v današnjih razmerah svariti pred zapravljalivostjo po raznih veselicah, ki nimajo drugega namena, nego izžemati denarnice razposajene mladine. Deklice pa naj že v šolskih klopeh spoznajo, kako nevarna so zanje, ko nekoliko odrastejo, razna zabavišča in razni saloni, kjer se zbirajo uživanja željni izprijenci, kjer s plesom in z alkoholom love nesrečne žrtve. Deklice, ki se vdajajo takim vabilom, potratijo trdo zasluženi denar za lišp in nakit, izgube pri dostojnih in pametnih ljudeh dobro ime, največkrat pa tudi lastno poštenost.

Glede obleke naj vzgojitelj na nobeno stran ne pretirava. Ni lepo, če se mladenič, ali če se celo mladenka zanemari; ni pa tudi primerno, če se nosi čez svoje razmere in stanovske zahteve.

Pa tudi drugi šolski predmeti naj bodo tako prikrojeni, da bodo imeli kaj vpliva na vzgojo v življenje odhajajoče mladine. Zelo važni so pismeni izdelki, ki naj imajo tako vsebino, da bo posegala tudi v bodoče življenje. Primerne naloge bi bile n. pr. o štedljivosti, o redu, o snažnosti, o prijateljstvu, o pravi sreči, o obleki, o

plesu, o zabavi (škodljivi in koristni), o alkoholu, o tobaku, branju itd. Na deželi bi bila umestna naloga o nevarnostih mestnega življenja, da ne bo vse sililo z doma.

O dostojnosti, o lepem vedenju v javnem življenju mora vesten učitelj itak večkrat govoriti. Tega gotovo ne bo opustil tudi zadnje mesece, ko otrokom daje poslednja navodila za življenje. V vsakem kraju je razširjena med šoli odraslo mladina kaka razvada ali neprimeren običaj, so udomačene s'rovosti, ki naj bi se zatrle. Največ uspeha bi utegnil učitelj doseči, če skuša — kakor smo že zgoraj omenjali — take krajevne nerodnosti, ki nikomur niso v čast, osmešiti, ožigosati z ostrim sarkazmom in zavreči kot nevredne olikanega in dostojnega človeka. Otroci, ki se jim vcepi čut za dostojnost in lepo vedenje, so si s tem zagotovili trdno obrambo zoper spačenost in pokvarjenost; ogibali se bodo oseb, ki ne poznajo olike ne v govorjenju, ne v obnašanju.

Iz navedenih migljajev nam je jasno, da bo vzgoja uspela, ako porabljam vsako priliko in vse učne predmete, da učimo in pripravljamo mladino za praktično življenje, osobito še v zadnjem letu, preden se poslovj od šole.

Občni zbor „Protialkoholne učiteljske zveze“.

Časten pojav protialkoholnega gibanja je zabeležiti v vrstah slovenskega učiteljstva. Občni zbor naše protialkoholne zveze, ki je bil dne 12. aprila t. l. v ljubljanskem »Mestnem domu« je priča, da se slovensko učiteljstvo popolnoma zaveda svoje vzgojne dolžnosti z ozirom na alkoholno vprašanje. Ker bodo vsi referati objavljeni v II. zvezku knjižice »Učitelj v boju proti alkoholizmu«, se hočemo v tem poročilu omejiti le na najvažnejše podatke.

Zborovanje je otvoril nadučitelj Julij Slapšak, ki je v svojem uvodnem govoru naslikal nekatere žalostne posledice alkoholizma, s številkami dokazal, koliko trdo zasluženega denarja požre alkohol, konstatiral, da je le vsled tega še dokaj zdrav mlajši rod, ker je ženski spol še dokaj zdržen in še ne preveč vdan alkoholizmu. Učitelji-abstinenti naj bodo generali, ki naj vodijo mlado, čilo, neotrovano armado v neizprosni boj proti najhujšemu sovražniku človeštva, proti alkoholizmu.

Urednik »Zlate Dobe« Janez Kalan, je kot predsednik društva »Abstinent« najprisirčneje pozdravil navzoče, izrazil svoje največje veselje, da se je udeležilo zborovanja tako lepo število slovenskega učiteljstva. Žal, da je uprav za to delo še premalo zmisla; toda v rokah učiteljstva je mladina, pa tudi srečna bodočnost naše domovine!

Iz poročila tajnice gdč. Angele Trost, je bilo razvidno, da šteje »Protialkoholna učiteljska zveza« na Kranjskem 57 članov, med njimi 19 popolnih abstinentov, v sosednih deželah pa 11 članov, med njimi štiri popolne abstinence. V primeri s številom slovenskega učiteljstva, je razmeroma še jako malo organiziranih protialkoholnih bojnikov; toda za začetek moramo biti zadovoljni.

Tajniškemu poročilu so sledili jako temeljiti in vrlo zanimivi referati. Prvi je poročal c. kr. učitelj Josip Novak o a b s t i n e n c i m e d u č i t e l j s t v o m. Poročevalec je v kratkih potezah zarisal nujno potrebo protialkoholnega gibanja vobče; nato je pa dokazal, da je učiteljstvo že po svojem poklicu dolžno poseči v ta boj, osobito, ker je uspeh zagotovljen le tedaj, če se bomo lotili mladine ter jo navajali k popolni abstinenci. Prva skrb nam bodi, da si vzgojimo bojnikov med učiteljstvom; zato pa moramo že učiteljiščnike pridobiti za popolno abstinenco. Pri raznih učiteljskih zborovanjih pa skušajmo pridobiti za to lepo vzgojno nalogo tudi starejše učiteljstvo, da bo čim jačja naša »Protialkoholna učiteljska zveza«.

Pri naslednji debati se je pogovor zasukal tudi na drugega sovražnika mladine, ki mu je ime: Nikotin. Tudi temu moramo napovedati prav tako odločen boj kakor alkoholu. Poslanec Jaklič pa je poudarjal, kolikega pomena je ravno zgled učiteljev in da si bomo ravno z lepim zgledom pridobili tudi ugled med narodom. Vsi veliki voditelji strank so ali popolni abstinenti ali pa vsaj skrajno zmerni ljudje. Zanimivo je bilo tudi poročilo župnika Kalana, ki je pojasnil, kako je že društvo »Abstinent« skušalo prodreti v učiteljišče, a so mu doslej merodajni gospodje z raznimi izgovori še zabranili vstop.

Nadučitelj Rudolf Hrovat, že star, popolnoma utrjen abstinenc, je nato predaval o »Organizaciji šolarjev«. Šola ima tu lepo polje, na katerem z vztrajnim delom lahko mnogo lepega sadu pridela. Le žal, da so mnogokrat zaslepljeni starši največja ovira. Predavatelj je zlasti priporočal, naj se vpelje v vsaki šoli »Zlata knjiga«, v katero naj se vpisujejo mladi, vztrajni abstinenti.

Pod naslovom »Učna snov«, je nadučitelj Fr. Petrič podal najvažnejše o škodljivosti alkohola, v kolikor je mogoče to snov obravnavati v ljudski šoli. Poročilo je bilo jako zanimivo, ker je bilo združeno z raznimi slikami, ki jih je poročevalec sam napravil. Vsi navzoči so se o uporabnosti teh ponazoril jako pohvalno izražali ter izrekli željo, naj bi društvo »Abstinent« preskrbelo, da se dobi založnik.

»Abstinenca izven šole«, o tem je poročal nadučitelj Janko Grad. Učitelj ni samo vzgojitelj mladine v šolodolžni dobi, temveč mora v kolikor mu čas in razmere dopuščajo, vzgojno vplivati tudi na odraslo mladino in na ljudstvo sploh. Zaviranje pijančevanja je ena najvažnejših nalog, ki čakajo učitelja izven šolskega poslopa. V društvih, pri roditeljskih sestankih in raznih predavanjih se nudi

učiteljstvu obilo prilik delovati proti alkoholizmu, zlasti svariti ljudi pred grdimi pivskimi razvadami ob krstih, porokah, sedminah, vojaških naborih itd.

V sklepnem predavanju pa je podal nadučitelj Julij Slapšak, dovršeno sliko o dosedanji slovenski protialkoholni literaturi. Navedel je doslej izišle knjige in knjižice ter lista »Piščalko« in »Zlato Dobo« ter iz njih citiral važne odlomke, ki karakterizujejo škodljivost alkohola in vzpodbujajo na boj proti temu sovražniku. Število dosedanjih publikacij sicer ni veliko; toda v njih je nakopičenega dovolj gradiva; zato naj bi jih oskrbele vse šolske knjižnice.

Ob sklepu so se za vsak okraj na Kranjskem, kakor tudi za obmejne dežele, določili poverjeniki, ki naj bi nabirali med svojimi tovariši in tovarišicami novih bojnikov.

V odbor so bili izvoljeni: Nadučitelj Julij Slapšak, predsednik; učiteljica Angela Trost, tajnica; nadučitelji Janko Grad, Rudolf Hrovat, Fran Lavtižar, Ivan Štrukelj, c. kr. učitelj Josip Novak in učiteljica Terezinka Kovačič, odborniki.

Ko zaključujemo to poročilo, izrekamo le željo, naj bi naš sestanek rodil res tudi toliko sadu, kakor si ga žele vsi, ki so bili navzoči. Tovariši in tovarišice, stopite vsi kot neustrašeni generali svojim mladim četam na čelo ter jih pogumno vodite do slavne zmage nad pogubonosnim sovražnikom — alkoholom! Novak.

Šolski voditelj.

Piše nadučitelj Ivan Štrukelj. — (Dalje.)

Zapisnik VIII. krajne konference.¹

- Ad. 1. Ker ni nobene oblastvene odredbe glede sklepa III. četrtletja, sklene konferenca, da se razdele šolska naznanila dne 13. maja. Zamude se pa bodo šteje do konca aprila.
- Ad. 2. Razredniki preberó svoje referate. V nižjih razredih je šolski obisk dober, v višjih pa slab, ker potrebujejo otroke za domača dela vsled pomanjkanja poslov in drugih delavnih moči. Ker tudi cvetoča narava sama marsikaterega otroka izvabi in obdrži doma, je tembolj priporočati kratke izlete, ki naj ožive jezikovni, zemljepisni, prirodoznanski in zgodovinski pouk. Ves tak pouk bodi karmoč praktičen, da bo umljiv tudi priprostemu seljaškemu otroku. Dalje naj učitelj, ki ima slab šolski obisk, pozove večkrat starše k sebi ter jih naj prepričuje, da je to, kar si učenec pridobi v šoli, zanj več vredno, kakor pa kako malenkostno delo doma. Če še vse to nič ne pomaga, naj pa piše »opomine«.

¹ Dnevni red v 4. številki „Slov. Učitelja“.

- Ad. 3. Voditelj I. I. razloži učiteljstvu namen, ki ga imajo šolarski izleti, našteva kraje v okolici, ki bi bili primerni zato ter prebere tozadevno navodilo v »Izvršilnem predpisu« k dok. š. i. u. r. Pred šolarskim izletom napravi razrednik načrt, se pouči osebno o kraju, kamor je namenjen z otroci ter predloži načrt šolskemu vodstvu v vpogled. — Konferenca sklene tudi, da se letos priredi večji izlet v Ljubljano. Udeležje se ga pa samo učenci 4., 5. in 6. razreda.
- Ad. 4. Prebero se uradni dopisi c. kr. okr. šol. sveta, in sicer: Dopis z dne 18. aprila 1911, št. 907, v katerem se razpisuje 12 mest državne podpore po 50 K za pouk vrtnarstva, dalje 15 mest deželne podpore po 100 K za poučevanje kmetijstva; dalje dopis z dne 10. aprila 1911, št. 883, v katerem pa so razpisane tri nagrade po 72 K iz premoženja bivšega vrtnarskega društva.

Prosijo zanje lahko vsi oni učitelji, ki se posebno prizadevajo za šolske vrtove ter poučujejo o zelenjadarstvu in sadjarstvu. Prošilec, ki naj pošlje utemeljene prošnje c. kr. okr. šolskemu svetu, naj navede:

1. Koliko ur je poučeval zadevne predmete.
2. Koliko učencev se je udeleževalo takega pouka.
3. Kaj in koliko se je praktičnega storilo.
4. Velikost vrta in kako je urejen, da ustreza zahtevam kraja.
5. Snov teoretične obravnave.

Prebere se še dopis z dne 11. aprila 1911, št. 890, s katerim se razglša dnevni red okrajne učiteljske konference, ki bo . . . . .

- Ad. 5. Okrajno skrbstveno sodišče prosi za naslov kakega gospodarja, ki bi hotel vzeti učenca I. I. v vzgojo in oskrbo. Konferenca sklene, da hoče sodišču ustreči.
- Ad. 6. Razredniki I., II. in IV.a razreda žele, da se jim popravijo ključavnice pri omarah in mizah.

Podpisi.

Voditeljevo delo od 15. maja do 15. junija.

I. 18. maja izroči kraj. šol. svetu zaznamke zamud za I. polovico maja.

II. Priporoča učiteljstvu, naj pazi zadnje četrletje zlasti na tiste učence, ki nameravajo izstopiti iz vsakdanje šole; naj jih utrjuje v dobrem in opozarja na nevarnosti, ki jim je izpostavljena mladina v pošolski dobi.

III. Z g. katehetom se dogovori glede verskih vaj in odredi nadzorstvo.

IV. Pravočasno skliče mesečno konferenco s sled. dnevnim redom:

1. »Šola v boju proti alkoholizmu.« Referira po knjižici z enakim naslovom tovariš I.
2. Razredniki poročajo o stanju razredov.
3. Sestavi se seznam zanikarnih staršev.
4. Stalna točka — § 216. š. i. u. r.
5. Objava uradnih dopisov.
6. Slučajnosti.

V. 3. junija izroči kraj. šol. svetu zaznamke zamud za II. polovico meseca maja.

VI. Po okrožnici opozori učiteljstvo, da se binškošne počitnice prično v soboto dne 3. junija po končanem pouku in trajajo do všte tega 6. junija.

VII. Ta mesec se začne mladina kopati na prostem. Potrebna opozorila v ta namen!

VIII. 14. junija opozori učiteljstvo na praznik sv. Rešnjega Telesa, določi red nadzorovanja ter da navodilo za obnašanje otrok.

(Konec sledi.)

Najvažnejše poglavje vzgoje.

(Pri konferenci katehetov poročal A. Čadež.)

»Važna in težavna zadeva. Bodi naravnost povedano, da se ženirajo tudi inteligentne, izobražene in velike osebe vsaj pred javnostjo dotikati se je — — —« Tako je začel svoj sestavek, pod nenavadnim zaglavjem »Vzgoja spolnosti« v listu, namenjenem staršem in vzgojiteljem slovenske mladine neki A. M. Težavna zadeva res, zato naj bi se pa tega vprašanja lotevale res osebe, ki združujejo rahlcčutnost s potrebno vednostjo, poznanje in znanje tozadevne literature s krščanskim življenjem. Zgoraj omenjeni list, »Domače ognjišče«, prinaša v eni izmed zadnjih številok letnika 1909 sliko iz vzgoje, v kateri neki zdravnik (?) na deželi pojasnjuje svojemu mlademu nečaku na podlagi raznih opazovanj v naravi — takozvano seksualno vprašanje. Ob koncu pogovora se zaplete zdravnik v najnatančnejše spolne podrobnosti, ki mladeniča niso v stanu utrditi v boju zoper nevarne nenravne ekscese, zoper škodljive nemoralne poizkuse. Nasprotno! Tisti, ki hočejo mladino poučevati o nevarnih spolnih zadevah, zlasti če niso poklicani, premalo pomislijo, kako hudo je človek nagnjen v slabo, kako hitro zlorablja sicer morda dobrohotno pojasnilo v greh in nemarnost, kako hitro se hoče praktično prepričati o teoretičnih podatkih, zlasti če se v nemar puščajo nadnaravni nagibi, ki edini zamorejo človeka brzdati in krotiti.

Poizkus, ki ga navaja zgoraj citirani list, se nam zdi prav vsled tega ponesrečen in bi nič drugega ne povzročil, nego pohujšanje. Saj

človek kar zardi, ko to bere. Sicer se ni doslej nad tem nihče zgražal, ker najbrž ni bilo mnogo takih, ki bi se bili z dotičnim sestavkom seznanili.

Seveda ima članek obliko in namen, kako bi se utegnilo mladini govoriti o najtežavnejšem odstavku človeške radovednosti. Toda ugoditi samo radovednosti, ne pa podati obenem zadostnega orožja za boj zoper nevarne perversnosti, — to je toliko, kakor podati samokres tistemu, ki se peča s samomorilnimi naklepi. Pretiti z nevarnimi boleznimi, ki si jih nakopljejo lahkomiselnih ljudi, ker se vdajajo nemoralnosti, to je sredstvo, ki skoraj nikogar ne odvrne od greha. Na pomoč morajo priti nadnaravni pripomočki, katerih pa svetni zdravniki in svobodomiselni razlagavci seksualnosti ne marajo priporočati.

V vzgojni sliki, ki jo je sestavil pisec »Dom. ognjišča«, ni niti govora o grehu, niti nadnaravnih pomočkah, ki morejo človeka ohraniti na poti pravnosti in čistosti ter ga brzdati, da ne zaide v pogubonosno in najnesrečnejšo strast.

Sicer je pa tista doba že menda za nami, ko so z vso vehemenco nastopali junaki takozvane seksualne »Aufklärung«. Tudi največji zagovorniki tega stremljenja so odnehali in prišli do spoznanja, da je treba pri tej točki največje opreznosti, pa da je glavna zahteva pametne in modre vzgoje »utrjenje značaja« in vaja v krščanskem življenju.

Čujmo, kaj piše dvajset nemških cerkvenih knezov in škofov, ki so izdali v tej zadevi leta 1909. v Fuldi krasen pastirski list, namenjen katoličanom v Nemčiji.

Skupni list nemških škofov najprej našteva in popisuje, kako močno so se ljudje vsepovsod zarili v nemoralno blato, kako povodenj nenravnosti preti zatreti vse dobro, kako je otrovan človeški rod, ki peša od roda do roda razdejan od seksualnih zablod . . . . Potem pa pristavlja:

»Zdaj pa silijo na dan ljudje, ki hočejo, da bi se že o t r o k o m kolikormoč začasno pojasnile spolne skrivnosti ter smatrajo ta pouk kot glavno vzgojno dolžnost, kot prvo obrambo in zaščito. N e v e r u j t e j i m ; k r i v i p r o r o k i s o ! Včasih res kaže, da izpregovore starši, ali dušni pastirji, ali pa zdravniki v bolj dozorni dobi svarilno ali pomirjevalno besedo za pojasnilo. S samim p o u k o m p a s e n i č n e d o s e ž e , **prerano** p o j a s n j e v a n j e p a l a h k o vse pokvari. Prva zaščita in prvo obrambeno sredstvo je uravna rahlo- in nežnočutnost, sveti čut sramežljivosti, ki ga je Bog sam podelil za varstvo nedolžnosti. Ta čut negujte in vzbujujte od nežne mladosti naprej v srcih svojih otrok. Razložite jim, kakor hitro se pameti zavedo, da so otroci božji in da božje vsevidno oko povsod nanje pazi. Vsadite globoko v otročja srca strah božji; ta jih bo varoval tudi takrat, ko jih ne zasleduje oko matere ali očeta. Tru-

dite se, da jim vzgajate voljo, da jim utrjujete moč volje že izmlada. To boste dosegli, ako jih navajate na delo in pokorščino, ako odstranjate, kar bi jih količkaj pomehkužilo, ako jih urite v ostrosti do samega sebe in v samovzgoji, ako jih naučite, da bodo imeli spčstovanje do neumrljive duše in do lastnega telesa, ki je tempelj Sv. Duha. Prav posebno pa jih opominjajte, da bodo opravljali vsak dan svoje molitve in da bodo redno prejemale sv. zakramente. To so stari večnotrajni in vedno učinkujoči pomočki, vsikdar veljavna zdravila zoper moralne nevarnosti v otročji dobi. Najboljša zaščita je in ostane temeljita krščanska vzgoja ob resnosti in milini, ob ljubezni in strogosti, vzgoja, ki zajema iz verstva najboljšo moč, najkrepkejše nagibe, najvišji pouk ter brezmejno potrpežljivost in ljubav. (Konec sledi.)

V sredi — v zlati skledi!

Če učitelj v šoli preveč govori, je to naravnost pedagoška pomanjkljivost, ker je v kvar napredku otrok, pa tudi učiteljevemu zdravju. — Res je, da se nauči otrok govoriti tudi od poslušanja, zato je pa potrebno, da vzgojitelj doma ali v šoli vpricho otrok lepo, razločno in docela govori. Enako je potrebno, da je učitelj docela vešč jeziku, da nima kake organske napake, če hoče, da bodo otroci res napredovali.

Češče pa greše učitelji, posebno mladi gospodje v tem, da preveč govore. Če pripovedujejo kako povest ali kaj sličnega, tedaj na dolgo in široko razkladajo to, kar bi lahko podali v kratkih stavkih, večkrat tudi navedejo nešteto imen in števil, katerih otroški razum niti ne more sprejeti, še manj pa obdržati. — Nekateri učitelji tudi pozabijo, da imajo pred seboj otroke, zato govore učeno, rabijo tujke, mesto da bi govorili v jeziku, ki je domač, preprost in prikladen otroškemu umevanju.

Prvo pravilo torej, ki velja vsakemu učitelju, bodi: Karkoli podavaš, povej kratko, pa jedrnato. Seveda je kratko pa dobro pripovedovanje pravzaprav umetnost, ki jo dosežemo le z vajo.

Preveč govori marsikdo tudi pri naukih ali takozvanih moralnih ocvirkih, koncem kakega berilnega sestavka. Tedaj pa govoriči in vleče na dolgo in široko ter se trudi vcepiti otrokom npravstveni nauk, ki bi si ga otroci gotovo preje in bolje zapomnili, če bi se jim povedal s kakim reklom, s točno prislovico ali s primernim verzom.

Slično temu je tudi dolgovozno govoričenje ob kakem navadnem pregrešku. Učitelj ropoče in opominja, grozi s kaznijo, ki jo pa ne izvede, vpije in se jezi, a vse nič ne pomaga, zakaj učenci se temu vpitju sčasoma privadijo ter postanejo popolnoma apatični za vsak opomin; njegove besede so le bob ob steno.

Mnogo govorjenja si prihrani lahko vsak učitelj, ki zna pravilno in previdno izpraševati. Ako zastavi vprašanje, ki je presplošno, ne bo dobil zaželjenega odgovora, zato mora vprašanje ponoviti, zasukati, mora vprašati drugič, tretjič, da izve po dolgih ovinkih to, kar bi lahko izvedel takoj, če bi premišljeno vprašal.

Tudi pri odgovorih v šoli naj bi bil učitelj previden in malobeseden. Če vprašuje, naj ne začinja sam odgovarjati, na ta način ne bo dovedel otroka, da bi samostojno mislil in deloval; s tem le uspava otroški razum, mesto da bi ga zbujal. Grajati je, če se učitelj preveč vtikuje v učenčevo pripovedovanje. Ne popravlja venomer napak, ki jih napravi otrok pri pripovedovanju in ne moti ga v govorjenju. Le stvarne napake popravi takoj, drugo, kar ti ni bilo všeč, pa odloži na konec pripovedovanja. Pusti otrokom zlasti v nižjih razredih pri prostem pripovedovanju kake povestice popolno prostost, ker s tem se zbuja otroška domišljija, kar je velikega pomena za poznejša leta.

Po ljudskih šolah je dostikrat čuti tudi takozvani »Schulmeisterecho«, t. j., ponavljanje zadnje učenčeve besede ali pa enakomerno in stereotipno izgovarjanje vzklikov: prav — sedi — itd.

Še eno napako bi grajali, ki se je pa nje lastniki ne morejo iznebiti, ker je ne čutijo, ali se je ne zavedajo, namreč monotonno govorjenje. Kdor tako predava, zlasti če je glasan, ne bo imel paznih poslušalcev, ker se takemu vpitju učenci končno privadijo; včasih dremljejo, včasih pa šepetajo in se igrajo. Vsekako je boljše, če je učitelj navajen monotonnosti, da včasih tiho govori, včasih pa glasneje in s poudarkom.

Govoriti hočem še nekoliko o posledicah preglasnega, preobilnega govorjenja.

Če učitelj preveč govori, škoduje prvič sam sebi, ker si z naporostjo izmuči telo, grlo in glasilo. Prva skrb pri napornem delu mu pa vendar mora biti zdravje.

Drugič pa trpi pri glasnem in preobilnem govorjenju tudi disciplina, saj šepetanja in ropota vsled tega niti ne čuje. In če nemirneže zasači, bo veliko preje napravil mir, ako preneha za hip in gleda pazno po sobi, kakor pa če bi vsul tropo svarečih besedi in pretil celo še s kaznijo.

Kako torej doseči pravo mero pri govorjenju v šoli?

Predvsem je treba točne priprave. Kdor si začrta gotovo pot in ima cilj, ki ga hoče doseči, vedno pred očmi, ta ne bo rabil nepotrebnih besedi, marveč bo s kratkimi in jedrnatimi stavki prišel do zaželenega. Pa ne samo v šoli, marveč tudi drugje naj se učitelj varuje, da ne bo preveč govoril.

Govorjenje bo umerjeno in prikrajšano z dobro učno metodo. Učba je seveda nekaj individualnega; ni vsaka metoda za vsakega, vendar pa bi napačno ravnal, kdor bi tozadevno literaturo zanemarjal, češ, »jaz se držim svoje metode«. Učiti se, gledati kako

drugi poučujajo, poizkušati napredek časa, to bodi dolžnost vsakega vestnega učitelja.

Mnogi si pridobe v svojem razredu tako spretnost, da jim ni treba dosti ukazovati. Učenci že iz učiteljeve mimike spoznajo, kaj želi, kaj jim je storiti.

Nima pa vsak vzgojitelj daru, s katerim bi si znal pridobiti otroška srca in njih naklonjenost, da bi jih mogel tako izlahka voditi. Dostikrat vpliva na otroke tudi učiteljeva zunanost. Pri učencih, ki ljubijo svojega učitelja, je lahko marsikaj doseči.

Pridobiti si ljubezen otrok ne s popustljivostjo, ne z laskanjem, ampak s strogim, obenem pa pristrčnim in očetovskim nastopom, to naj bo skrb vsakega pedagoga, kajti ta prednost mu bo lajšala poučevanje, varovala zdravje, zagotovila uspeh!

R. J.

KATEHETSKI VESTNIK.

Katehetsko gibanje.

Dunajsko katehetsko društvo se letos peča z novim podrobnim učnim načrtom za poučevanje veronauka; delo je poverjeno odboru, ki šteje 15 članov. Izdelati hoče tudi nov molitvenik, ki naj bi ga otroci imeli tudi kot učni pripomoček od 3. razreda dalje. Uredništvo je prevzel znani župnik Minichthaler. — Vse to, kar Dunajčani šele prirejajo, mi že imamo; smo torej v tem oziru za dober korak pred njimi!

33. sestanek. Naše katehetsko društvo je imelo prvo sredo majnika redno mesečno konferenco, pri kateri je katehet Ignacij Zaplotnik prebral izdelano katehezo o šesti zapovedi, kakršna bi bila primerna za 2. razred ljudskih šol. Priznati moramo, da se mu je poizkus prav dobro obnesel; vsi navzoči so bili ene misli,

naj se kateheza z nekaterimi izpopolnitvami objavi v listu. G. referent se je varno in previdno izognil vsem kočljivim izrazom ter povedal kratko pa točno vse, kar je potrebno za ta oidelek otrok.

Katehet Legat je podal katehezo, ki bi se lahko porabila za 4. razred ljudskih šol. Tudi ta izdelek je bil splošno odobren ter ga bomo obenem s prvo katehezo prilično pribčili, da bodo gg. tovariši pri tej nelahki stvari imeli potrebno navdilo vedno pri roki. — Prihodnjič pride na vrsto kateheza o isti tvari za učence, ki dokončajo ljudskošolsko učenje. Poročevalec bo katehet P. Regalat Čebulj. Pri slučajnostih je bil razgovor o hrvatsko-slovenskem katehetskem tečaju, ki bo v Zagrebu.

Katehetske beležke.

V Zagreb! Katehetske tečaje bomo skušali prirejati vsako leto. Za letošnje je zagrebški lokalni odbor sklenil, da se vrši katehetsko tridnevno zborovanje v Zagrebu in sicer od 4. do 6. julija. Za nas Slovence čas ni prav

primeren, ker bomo imeli še večinoma opraviti v šoli; radi tega se odbor še ni definitivno odločil za čas tečaja, ki se bode imenoval: V. Hrvatsko-slovenski pedagoško katehetski tečaj v Zagrebu.

Posebnost letošnje katehetske prireditve je v tem, da bodo k udeležbi pritegnili tudi domačo, rodno hišo, starše in oskrbnike. V ta namen so določeni trije večerni sestanki učiteljstva in staršev. — Kot govorniki so naprošeni poleg ljudsko- in srednješolskih katehetov tudi zagrebški vseučiliški profesorji. Dva sta že obljubila sodelovanje. Spored in podrobnosti objavimo pravočasno. Upamo, da bo udeležba slovenskih katehetov in referentov povoljna osobito, ker se z vožnjo v Zagreb in nazaj ne izgubi mnogo časa.

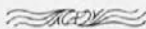
Kaj storiti, če starši zadržujejo prvo sveto obhajilo otroka? Ako si katehet postavnim potom pribori svojo pravico in doseže, da starši le prisiljeno puste otroka k zgodnjemu svetemu obhajilu, ima to sveto opravilo le dvomljivo vrednost, ker lahko povzroči pri starših, pa tudi pri otrocih neko mržnjo do svetih zakramentov, ali pa še celo do svete Cerkve. Izkušeni katehetje trde, da so zmerom najlažje izhajali, ako so otroke navdušili in pridobili za sprejem svetega Rešnjega Telesa. Otroci se potem radi potrudijo in večkrat prosijo starše, zlasti pa kadar čutijo, da so dobro razpoloženi, za dovoljenje, zraven pa molijo pred božjim Zveličarjem v tabernaklju, da bi staršem omehčal srce in razsvetlil um.

Sicer pa ni treba veliko barantati, ampak kratkomalo določiti: Ta in ta čas bo sedaj prvo sveto obhajilo; iti

morajo vsi, ki so toliko in toliko stari, ker tako velewa sveti oče Pij X. Ako se nekateri starši ustavljajo, jih je treba pridobiti potom otrok, ali pa naj katehet po možnosti osebno z njimi govori.

Gotovo je pa, da katehet zmaga proti trdovratnim staršem tudi pri svetni šolski oblasti, dasi bi te procedure ne svetovali. C. kr. ministrstvo za uk in bogočastje, je v nekem konkretnem slučaju z odlokom ddo. 14. maja 1887, št. 24.206 ex 1886, v zadnji inštanci zavrnilo priziv staršev, ki so se branili, da bi pustili deset let starega otroka k svetemu obhajilu češ, da še ni dosti sposoben. Rekurz je bil zavrnjen že pri okrajnem in deželnem šolskem svetu, »ker se mora otrok, ki obiskuje javno šolo, prilagoditi docela šolskemu redu in ker starši nimajo pravice, da bi svojevoljno delali izjeme za svoje otroke, in ker je edino katehet, kot voditelj verskih vaj poklican, da presodi, kdaj je otrok sposoben prejeti sv. zakramente.«

Več blagosti. V »Hirtentasche« (št. 4, 1911), smo brali izborno razpravo, ki ima napis »Mehr Güte im Priesterwirken«. Tam najdemo tudi kratek opomin za katehete: »Več blagosti v šoli! Amare pueros! quidem enim est catechista? Alter Christus«. — To je prvo pravilo sinode v Lütlichu 1851. Brez dobrotljivosti postane vzgoja dresura!

Zgledi, uporabni pri katehezi.

Sveto poslednje olje in Napoleon. General Montholon piše o Napoleono-vih zadnjih urah tudi to-le: »Napoleon je prejel sveto poslednje olje, nato mi je pa rekel: Zdaj sem pa popolnoma srečen, ker sem izpolnil svoje verske dolžnosti. Želim vam, general isto srečo, kadar boste na smrtni postelji. Bil sem potreben, kajti jaz sem Italijan, sin Korzike. Moč človeka omami, bil sem pa vendar zmerom veren; glas zvona me je razveselil, pogled duhovnika me je

ganil. Mislil sem vse prikriti, pa to bi bila slabost. Jaz hočem čast izkazati Bogu... General, zapovejte, da bodo (zame) molili... Bog mi sicer ne bo več podelil zdravja, vendar ga hočem še prositi.«

Če se človek premaga... Nedavno se je peljal duhovnik iz Milana v Rim. Ko se je vlak ustavil v Florenci, odpre izprevodnik kupé, da bi vstopil neznan tujec ter reče: »Tukaj je samo en potnik, prostora dovolj«. Novodšli gospod pogleda v kupé in se

zgrozi: »Fuj, ne! S f . . . m se ne vozim; dajte mi drug prostor!« Duhovniku je zavrela kri, hotel ga je po zaslugi zavrniti, ali premagal se je in nasmehnil češ, tako komodno se že izlepa nisem vozil kot danes. Na celi poti rezerviran kupé! Antiklerikalni gromovnik je izginil z nevšečnim obrazom. Ko je vlak pridrdral na rimsko postajo, izstopi duhovnik: tu se približa oni tujec iz Florence, da bi mu pomagal ter pravi: »Oprostite, bil sem zelo neuljuden do vas. Ako bi me bili vi posnemali, ne vem kaj bi se bilo zgodilo; v svoji nagli jezi bi se bil preveč spozabil... Vaše mirno obnašanje, vaša potrpežljivost in pohlevnost me je pa premagala. Odpustite mi...! Mene čaka zunaj voz, ali vas smem peljati do vašega hotela?«

Revolver in sveto obhajilo. Nedavno je šla 60letna poštena gospa v Montrealu, kjer je bil leta 1910. svetovni evharistični kongres, v svojo špecerijsko prodajalno v ulici sv. Kri-

štofa. Komaj je odprla prodajalniške prostore, že stopi za njo neznan mož, star okrog 25 let. »Kaj želite gospod?« ga nagovori žena. Namesto odgovora potegne neznanec revolver iz nedrija, nastavi nanjo in veli: »Denar ali pa življenje!« Gospa je ostala hladnokrvna in mirna ter reče: »Pa vendar ne boste tako drzni, da bi me brez vzroka umorili!« »Hitro denar sem!« »Ga nimam,« odvrne gospa. »Tako odprite blagajno, če ne...!« »Tega ne storim!« Nato tujec: »Posledice si sami pripišite.« Med tem pogovorom se je tresel tujec po vsem životu. Žena ga pogumno zavrne rekoč: »Revež! Glejte, kako trepečete! Pogledjte mene, nič se ne bojim, in prav nič nisem v zadregi. Danes zjutraj sem bila pri svetem obhajilu, pripravljena sem na smrt.« Ta odločnost in neustrašenost pogumne žene je divjaka popolnoma zbegala, pogum mu je upadel, obrnil se je in zbežal.

VZGOJA.

Molitev. Poleg priprave za vredni prejem zakramentov svete pokore in svetega Rešnjega Telesa, je skoraj ni stvari, ki bi moral biti katehet in vsak vzgojitelj nanjo bolj pozoren, kakor je molitev. Kaj pomaga katekizem, ako otroci moliti ne znajo, ako se ne privadijo redni molitvi. Sveta Terezija piše: »Kdor opušča molitev, ni potreba satana, da bi ga v greh napeljeval, on sam sili vanj; molitev pa in stanovitnost v grehu ali mlačnosti, sta dve reči, ki se ne dasta združiti.«

Ne zadostuje torej, da se otroci nauče stavkov iz katekizma, ki govorijo o molitvi in o lastnostih dobre molitve, treba jih je praktično učiti, skrbeti, da lepo izgovarjajo posamezne besede, in da se ne ponavlja celo leto ena in ista molitev; pri molitvi v šoli naj gledajo otroci na podobo Jezusovo, ki visi na steni. Pred molitvijo jih je dobro opozoriti, da se iz-

nebe vnanjih misli in raztresenosti n. pr.: »Vstopite se lepo, sklenite roke, glejte na križ in mislite, Bog je pri vas!«

Zelo učinkujejo tudi besede svetega Alfonza Lig., ki se nahajajo v katekizmu pod črto in ki naj jih veroučitelj vselej navaja, kadar govori o molitvi: »Vsi zveličani v nebesih so se zveličali po molitvi; vsi pogubljeni so se pogubili, ker niso molili.«

Vzgojeslovje in starši. Na mednarodnem kongresu za vzgojo v družini (Bruselj 21.—25. avgusta 1910), se je osobito poudarjalo, kako potrebno je, da se seznanijo roditelji s temeljnimi pravili modre in pravilne vzgoje. Dokazalo se je, da je v petnajstih zavodih za mladostne zločince, ki so jih preiskali, večina takih kaznjencev, ki so vsled krivde in nevednosti staršev v vzgojnih vprašanjih — zašli na pot hudobije. — Kongresisti so zahte-

vali tudi, naj se uredi prodaja knjig tako, da otroci izpod 15. leta brez vednosti staršev ne bodo smeli sami kupiti nobene knjige.

Quod bonum, tenéte! Veliko, preveč so si obetali ponosni Amerikanci, ko so povsod, po vseh šolah vpeljali takozvano samovladanje. Da ta način vzgoje, da ta pomoček discipline bolj ustreza svobodnemu republikanu ameriškemu, nego nam, ki čutimo in živimo v monarhiji — je umevno. Če bi se pa hoteli docela zaneesti na hvalospeve, ki z njimi proslavljajo ameriški pedagogi šolsko samovlado, kakor da se je z njo našla medicina za vse napake in pogoške, katerim se je vdajala doslej mladina, bi se pa kruto varali. Ne dvomimo, da so s samovladanjem v Ameriki dosegli že lepe uspehe, kjer so po tem pomočku modro in previdno pose-

gali. Koder je pa učiteljstvo povodce dalo iz rok in jih docela prepustilo gojencem, koder so preveč zaupali neodvisnosti mladine, tam se je pa razvil zli duh upornosti, ki dela sedaj učiteljstvu preglavice. Voditelji raznih ameriških zavodov sami o tem tožijo in ne prikrivajo, da so se v marsičem zaleteli. Po višjih šolah so se namreč razvile neke skrivne organizacije, ki hočejo vplivati na vse druge šole in imeti vso vrhovno oblast pri samovladi v svojih rokah. Kaj se bo iz vsega razvilo, bo pokazala bodočnost. Vsekako so pa Amerikanci na napačni poti, če menijo, da je možna dobra vzgoja brez upoštevanja avtoritete človeške in božje. Doslej še nismo ovgrli trditve Weberjeve, ki pravi: »Knabenzucht will harte Hände«.

UČITELJSKI VESTNIK.

Smrtna kosa. Umrl je v Šmarju upokojeni učitelj Mat. Kračman. Zadnjo učiteljsko službo je opravljal v Žalni. V pokoju je živel 30 let. — Na pokopališču pri D. M. v Polju so pokopali upokojenega nadučitelja v Brusnicah, Leopolda Zupina. — Naj počivata v miru!

Za ravnateljico na c. kr. rudniški dekliški šoli v Idriji je imenovana dosedanja začasna voditeljica gdčna. Marija Kavčič.

Zaključek tekočega šolskega leta bo v Ljubljani 6. julija.

Ljudsko šolstvo. Imenovani so p. n. gospodje, oziroma gospodične: Na dekliški ljudski šoli v Novem mestu Ana Kilar; v Št. Vidu pri Brdu Rudolf Knez. Začasno je upokojena učiteljica Emilija Ažman. Stalno je upokojen nadučitelj Jožef Gregorin na Viču in učiteljica Marija Schweiger v Dolenji vasi. Na Koroško Belo pride Fr. Kete.

Upravna šolskih počitnic. Minister za pouk in bogočastje je ukrenil, da se letošnje glavne počitnice na

srednjih šolah, na licejih in učiteljskih, trgovskih in nautičnih šolah začne s 16. julijem in da trajajo do 15. septembra. Da bo pa moč dobiti dovolj časa za zrelostne preizkušnje, za sprejemne izpite, za izkušnje privatistov in za druga sklepna opravila, odpade pouk na zgoraj naštetih zavodih že zadnje dni pred začetkom velikih počitnic, se opravi sklepna sv. maša prvi ali drugi dan, ko se neha s poučevanjem ter se razdele spričala. Tako znaša skupna doba za odpočitek učencev okroglo 10 tednov.

Za ljudske in meščanske šole v krajih, kjer se nahaja vsaj eden izmed zgoraj imenovanih zavodov, se odmeri ista počitniška doba, kakor na višjem zavodu.

Za bodoče šolsko leto 1911/12 namerava naučni minister sledeče ukreniti: 1. Za šole, kjer trajajo po veljavnih predpisih božične počitnice od 24. decembra do 1. januarja, bo tudi 2. januar pouka prost dan. 2. Prvi semester se zaključi zadnjo soboto pred 16. februarjem, kjer se je

šolsko leto pričelo 15. septembra. Drugo polletje se prične z naslednjo nedeljo, vendar je ponedeljek še prost dan.

Srednje šole. Vsled nasveta dr. Šusteršiča je sprejel c. kr. deželni šolski svet predlog na c. kr. učno ministrstvo, da se vpelje na slovenskih srednjih šolah pouk v slovenščini za matematiko in za klasične jezike.

Črtali smo iz knjige naročnikov vse one p. n. odjemalce »Slovenskega Učitelja«, ki kljub dvakratnemu opominu že tretje leto niso plačali naročnine; enako smo ustavili list vsem krajnim šolskim svetom, ki so ga dobivali lani ali pa letos na ogled, pa se niso odzvali z naročnino. Nekaterim gospodom smo poslali letošnje številke z namero, da se bodo naročili. Z vsemi, ki se doslej niso za to nič zmenili, smo napravili kratek obračun.

Šolski otroci in telovadba. Pri tožbo ženskega telovadnega društva v Ljubljani in Sokola v Postojni zoper odlok c. kr. deželnega šolskega sveta, po katerem se prepoveduje šolskim otrokom udeležba pri telovadnih društvih, je učno ministrstvo zavrnilo.

Šolske potrebščine. Na ugovor krajnega šolskega sveta na Vinici proti odreditvi okrajnega šolskega sveta v Črnomlju glede nabave šolskih potrebščin po šolskih vodjih, je sklenil c. kr. deželni šolski svet splošno sledeče: Vsako leto sklepa o potrebi novih šolskih potrebščin učiteljska konferenca (na enorazrednicah učitelj s katehetom). O nabavi sklepa krajni šolski svet, ki tudi sam

naroči in kupi. V slučaju, da bi kak krajni šolski svet neopravičeno odklonil potrebna učila, jih naroči c. kr. okrajni šolski svet na njegove stroške. Ako učitelji samovoljno kaj naroče, so osebno odgovorni in gre nabava na njihove stroške.

Razširjene ljudske šole. Enorazrednica v Svibnem se razširi na dva razreda. Paralelni oddelek se ustanovi na ljudski šoli pri Št. Petru v Ljubljani. Ljudska šola v Radečah pri Zidanem mostu dobi šesti razred. Dvorazrednico dobe v Črnučah in v Olševku.

Ti že iztaknejo kako zavoro! Pri nas na Kranjskem hočejo odložiti regulacijo učiteljskih plač do tiste dobe, ko bo državni zbor imel voljo, moč in denar, da bo saniral in zamašil prazne blagajne po deželnih hišah. To je sicer čeden izgovor, za tistega, ki pomanjkanje trpi, ima pa bore malo tolažbe v sebi, osobito pri nas, ko so naši liberalni motovilariji s svojim sirovim in netaktnim izživljanjem vzeli poslancem še tisto mrvo dobre volje, ki so jo svojčas imeli.

Enak križ je tudi na Češkem, kjer deželni zbor radi jezikovnih sporov že tri leta spi. Posledice čutijo zopet učitelji, ki so pa — vsaj definitivni — brez primere bolje plačani, nego pri nas. Deželni odbor češki je prisiljen štediti, zato ne mara dovoliti nobenih vzporednic ter je vsled tega okrog 500 učiteljskih oseb brez kruha. To število bo pa do bodočega šolskega leta narastlo do 1200, ako deželni zbor ne bo jel delovati. Učiteljstvo hoče začeti tih odpor.

Naša zborovanja.

Podružnica »Slomškove zveze« za Ljubljano in okolico je zborovala dne 6. aprila v knjižnični dvorani Katol. tiskarne. Udeležba polnoštevilna. Predsednik Jeglič je uvodoma omenjal krizo liberalne Učiteljske tiskarne, ki si je nakopala odij slovenskega ljudstva z ostudnim »Jutrom« in ki je prišla ob dobro ime vsled nepre-

mišljenega ravnanja in zlobnega pisanja njenih voditeljev in upravnikov. Z neutemeljenimi in lažnimi napadi na Slomškovo zvezo se samo smešijo ter si kratijo še zadnjo mrvo dobrega imena, če o tem pri njih sploh moremo govoriti.

Po tem splošnem uvodu je predaval urednik A. Čadež o skrbi za

ljudskošolske abituriente. Podal je več praktičnih navodil, kako naj ljudskošolski učitelj zlasti tiste učence, ki se poslavljajo od šole pripravljajo za poznejše življenje. Pri vseh predmetih se nudi ta ali ona prilika, da učitelj naveže nanjo blazilne nauke za bodočnost, da svari pred nevarnostjo, ki je morda v dotičnem kraju neizogibna. Predvsem je g. referent pokazal, kako razširjena, nevarna in škodljiva so mladostna ljubovanja, in kako naj skuša učitelj z vso resnostjo, ali pa tudi s sarkazmom take zveze začasa preprečiti in osmešiti.

Skupščina je nasvete g. predavatelja sprejela z glasnim odobravanjem. Vsled splošne želje objavljamo celotni referat na drugem mestu.

Odborova seja. Odborniki »Slomškove zveze« so imeli veliko sredo pomenek, pri katerem se je sklenilo, da se letošnji občni zbor ne vrši izvan Ljubljane, kakor je bilo nameravano, ampak da se združi s slovesnostjo, ki jo bodo poletni imeli v Ljubljani slovenski mladeniči. Za prostor, za predavatelje in za druge podrobnosti bo skrbel ljubljanski podružnični kot lokalni odbor. Prihodnje leto pa bo občni zbor v Postojni. — Sprejetih je bilo več novih članov in članic; eni prosilki se ni ugodilo. — Za knjižnico in za nabavo novih pedagoških del se dovoli 200 K; v prvi vrsti se naroči za uredništvo »Slov. Učitelja« Herderjev leksikon. — Odbornik profesor Kržič priporoča, naj člani Slomškove zveze povsod priporočajo mladinska lista »Vrtec« in »Angelček«, ter skrbe, da ju bodo šole naročile. — V razgovoru je bilo še več notranjih zadev.

Sestanek učiteljstva in staršev na dekliški osemrazrednici v Ljubljani. Dne 25. aprila je šolsko vodstvo povabilo starše na tem zavodu v šolanih deklic na pedagoški razgovor. Odzvalo se je lepo število skrbnih roditeljev. Ljudska šola v Ljubljani ima marsikatero prednost pred drugimi šolami po deželi, v moralnem oziru so pa ljubljanski otroci izpo-

stavljeni hujšim in številnejšim nevarnostim; mednje spadajo n. pr. tudi predstave po kino-glediščih. Vsled ministrskega poziva in pa vsled očitne potrebe se je uprav ta stvar spravila na dnevni red zgoraj omenjenega sestanka. Gospodična M. Cundrč je kratko pa temeljito obrazložila dvomljivo vrednost takih predstav zlasti za otroke in pa zakonska določila glede obiska takih predstav. Mimogrede je opozarjala tudi, naj starši pazijo, da ne dobe otroci v roke slabega beriva. — Nato je nastopil katehet A. Čadež, ki je, govoreč o zdravstvu in o skrbi za zdravje mladine, združil s to stvarino tudi več drugih primernih navodil. Obširneje je razpravljal o obleki, o hranitvi, o skrbi za zobovje, o škodljivosti alkoholnih pijač, o razvedrilu in igrah, o važnosti pravilno urejenega otroškega spanja i. dr. — Številno občinstvo je bilo videti zelo zadovoljno.

Majnikov sestanek je imela ljubljanska podružnica Slomškove zveze dne 4. maja v Št. Vidu nad Ljubljano. Navzočih je bilo 32 članov in članic, ki smo si pod vodstvom gosp. profesorja Pengova in gosp. ekonomista Markeža ogledali obsežne prostornine in vzorno opremljeno ter skrbno urejeno notranjščino gimnazije in deškega semenišča v zavodu sv. Stanislava. Skoraj zavidali bi številnim gojencem, ki so tako srečni, da se morejo izobraževati v tako lepem, zdravem, zračnem poslopju, da uživajo ugodnosti, ki jih mi drugi siromaški nismo bili niti izdaleka deležni. Naj izrečemo še na tem mestu iskreno zahvalo g. rektorju dr. Gnidovcu, ki nam je z veseljem dovolil vpogled v obširno »kraljestvo« ter postrežljivima vodnikoma za trud in prijaznost. — Predavanje g. Pengova je moralo radi pomanjkanja časa izostati; pride pa na vrsto pri prihodnjem sestanku, meseca junija.

Reška dolina. »Slomškova podružnica za reško dolino« je zborovala 27. aprila v Št. Petru ob obilni udeležbi. Predaval je predsednik po-

družnice, nadučitelj Grad: »Učiteljstvo, v boj proti alkoholu!« Predavanju je sledila nad vse živahna debata, ki je trajala skoro tri ure. Pač znamenje, kako se naše učiteljstvo zanima za to velevažno vprašanje.

Zborovalci so sklenili soglasno:

1. Delovati z vsemi močmi proti alkoholu v šoli in izven šole;

2. organizirati šolarje abstinentne in vpeljati v ta namen Zlato knjigo;

3. predavati pri roditeljskih sestankih o škodljivosti alkohola;

4. širiti protialkoholno berivo. Vse naše šole naj si naroče »Zlato Dobo«. Med mladino naj se razširi »Mali protialkoholni katekizem«, med učiteljstvo pa »Učitelj v boju proti alkoholu«;

5. ustanoviti abstinenčno društvo, odsek ali krožek, kjer je le možno;

6. predavati v naših društvih o abstinenca;

7. sporočati pri občnem zboru naše podružnice o delovanju in uspehih po posameznih krajih.

Na predlog kateheta Ažmana se sklene soglasno, da vodi vsak učitelj, oziroma učiteljica o učencih abstinentih dva zapisnika. V prvega naj se vpišejo oni, ki so popolni, v drugega pa oni, ki se odpovedo žganju in tobaku. To je učencem seveda prepovedano že po šolskem zakonu, a skrbeti treba, da se odpravi tudi skrivno kajenje in uživanje alkohola. Koncem leta se zabeležijo pravi junaki v »Zlato knjigo«.

Menda je to prvi odmev izvrstno uspelega zborovanja »Učiteljske protialkoholne zveze«. Učitelji-abstinenti, le na plan!

RAZNOTEROSTI.

Za počitniško potovanje, ki ga priredi »Slovenska Šolska Matica« letos koncem avgusta in začetkom septembra v Dalmacijo in Bosno, se je prijaviло blizu 40 udeležencev.

Kdaj se bo naše šolstvo dvignilo?

Toliko prosluli učenjak in šolnik dr. Lavrencij Kellner, ta veliki prijatelj ljudstva in šole, ta kremeniti narodnjak in izborni učitelj katoliškega prepričanja in življenja, čigar stoletnico so obhajali meseca februarja, je bil zapisal te-le značilne besede, ki bi se naj z zlatimi črkami zapisale na vrata zbornice v deželnem dvorcu: »Ljudska šola bo šele tedaj v polnem obsegu izvršila svojo nalogo, kadar se ji bo mogel učitelj popolnoma posvetiti. Učitelj se bo pa šele takrat mogel popolnoma žrtvovati za šolo, kadar bo mogel s svojo družino samo od nje živeti.«

Izpodletelo mu je. Učitelja Kavka na Češkem (okraj Žamberec) je dež. šolski svet radi »posebnosti«, ki si jih je pri vojaki dovolil, suspendiral. Kavka je pisal »pesmi« uporne vsebine, katere pa liberalni in svo-

bodomiselni učiteljski listi imenujejo povsem »nedolžne«. Kakor poroča »Nový Věk«, mu je vojaška uprava radi suspenzije vzela ugodnost, katero uživajo učitelji-vojaki, in ga pozvala k triletni vojaški službi. Da bi se načrt vojaške uprave izjalovil, se je delalo na to, da bi bil Kavka nastavljen za učitelja na kaki šoli »Ustřední Matice Školské«. (Vidi se, da je za »Matično« šolo vsakdo dober!) Poslanec dr. Šviha je prosil ces. namestnika, naj bi preprečil, da bi Kavka suspendirali. Namestnik je rekel na to: »Učitelj Kavka je o sebi javno priznal, da je anarhist; mislite, gospod poslanec, da bomo dajali otroke vzgajati anarhistom?« Poslanec dr. Šviha: »Pa ga vsaj ne suspendirajte, ekscelencia!« Namestnik: »Varujem otroke in se ravnam po postavnih predpisih. Anarhistov ne bomo trpeli v šoli.« H—k.

Novakovo stenografijo (korespondenčno pismo) prepusti brezplačno na razpolago kakemu članu Slomškove zveze Fr. Petrič, nadučitelj, Naklo.

Ogrska zveza katoliških učiteljev ima že dva tisoč članov ter lepo premoženje 13.424 K. Zveza je podpirala več katoliških šol z denarjem ter dovolila nagrade katoliškim učiteljem, ki so se odlikovali na razstavi za domačo industrijo.

Število mladostnih zločincev se je zmanjšalo v Nemčiji v letu 1909 za 8 %. Brez dvoma ima pri tem veseljem pojavu precej zaslug šola, zraven pa mladinska sodišča in društva za oskrbo mladine.

SLOVSTVO IN GLASBA.

»**Slovenska Šolska Matica**« pripravlja za leto 1911 petero knjig, in sicer:

1. Pedagoški Letopis XI., ki bo obsegal razen drugih poročil in prispevkov spis dr. Fr. Milčinskega o otroškem varstvu.

2. Prof. Jakob Zupančič: »**Zrakoplovstvo**«. Izborjen poljudnoznanstveni spis bo opremljen z lepimi ilustracijami.

3. Drag. Pribil: Šola in dom, 3. snopič. (Konec.)

4. Luka Lavtar: Ukoslovje računanja, 3. snopič. (Nadaljevanje.)

5. Dr. Ljud. Pivko: Zgodovina Slovencev, XIX. stoletje. (Konec.)

Odbor je sestavil deloma načrt tudi za prihodnja leta, v katerih namerava izdati »Ustavoznanstvo«, »Slovenski metuljar«, »Botaniški ključ«, »Telovadne igre z napevi«, »Zemljepisni pouk« itd. Ti spisi so deloma v rokopisih že pripravljene, deloma je odbor zaradi njih v dogovoru z gospodi pisatelji.

Obnovljeni »Vrtec«. Mladinska knjiga s slikami. I. Uredil Anton Kržič. Ljubljana, 1911. Založilo društvo Pripravniški Dom. Tisk Katoliške Tiskarne. Cena vezani knjigi 3 K. Dobiva se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Ni napačna misel ohraniti, obnoviti in v novi obliki zopet ponuditi slovenski mladini, kar so izborni naši mladinski pisatelji svoj čas objavili v priljubljenem »Vrtcu«. Prvi obnovljeni »Vrtec« ima toliko vzgojnih in poučnih sestavkov ter drugega zabavnega drobiža, kakor malokatera knjiga, ki je namenjena mladini. Prav posebno je pa ustregel gospod urednik, da je sprejel med zanimive sestavke izborne naravoslovne opise izpod peresa znanega strokovnjaka prof. Fr. Pengova. Teško bi našli med Slovenci moža, ki bi znal tako jedrnato, živo, spretno in zabavno obdelavati naravoslovno polje, kakor omenjeni veščak; kar mu je šteti še v posebno hvalo, je njegova bogata, košata in izrazita slovenščina. Take stvari so za ukaželjno mladino. To zanima in vleče, to bogati in množi znanje. V knjigi se nahaja tudi več pesmic z notami. Ker je knjiga opremljena z mičnimi slikami, bo mladini docela ugajala.

Priporočamo mladino ljubom pričujočo izdajo »Vrtca« kar najtopleje, obenem pa pozivamo, naj ne bo nobene šole, nobenega učitelja in kateheta, ki ne bi razširjal, naročal in podpiral »Vrtca«, ki že 41. leto skrbi za zdravo razvedrilo in pravo vzgojo naše slovenske mladine.

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. **Celoletna naročnina 4 K.** (Naročnina in članarina 5 K.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema: **Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.**

Urednika: **A. Čadež**, katehet v Ljubljani; **J. Novak**, c. kr. učitelj v Idriji.
Tiska Katoliška tiskarna. — Oblastem odgovoren **Ivan Rakovec**.

Razpis učiteljskih služb.

V šolskem okraju ljubljanske okolice se razpisujejo naslednja učna mesta:

1. Učna in voditeljska mesta na enorazrednih ljudskih šolah v Blatni Brezovici, Brezju, Golem, Notranjih gorica, Lipoglavem, Podlipi, Zgornjih Pirničah, Rakitni in Želimljem;

2. učno in voditeljsko mesto na enorazredni ljudski šoli z začasnim 2. razredom v Škocjanu;

3. nadučiteljski službi na dvorazrednih ljudskih šolah v Št. Jurju in Šmartnem pod Šmarno goro;

4. po eno učno mesto na štirirazrednih ljudskih šolah v Šmarju in Sostrem, na petrazrednih ljudskih šolah v Borovnici in Št. Vidu pri Ljubljani (zadnje v prvi vrsti za take prosilce, ki so usposobljeni za poučevanje vrisanju na obrtnih nadaljevalnih šolah) in na šestrazredni ljudski šoli na Viču (in sicer ondi v prvi vrsti za moške prosilce.)

Pravilno opremljene prošnje za eno izmed teh učnih mest je za vsako posebej predpisanim službenim potom vlagati

do 5. junija 1911

pri c. kr. okr. šolskem svetu v Ljubljani.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 2. maja 1911.

V logaškem okraju: Učno mesto na štirirazredni ljudski šoli v Igavasi. Rok do 28. maja. Eno učno mesto za učitelja na štirirazrednici v Staremtrgu in učna mesta na enorazrednicah v Babinempolju, pri Sv. Duhu, v Ledinah in Medvedjembrdu, eno učno mesto učiteljice na dvorazrednici v Črnem vrhu. Rok do 25. maja.

V kočevskem okraju: drugo učno mesto na dvorazrednici v Banjaloki; služba učitelja - voditelja v Kuzelju. Rok do 8. junija 1911.

Učno mesto v Dolnji vasi pri Ribnici. Rok 12. jun.

V postojnskem okraju: Na trirazredni meščanski šoli v Postojni s slovenskim učnim jezikom je pričetkom šolskega leta 1911/12, stalno popolniti eno učno mesto za jezikovno-zgodovinsko strokovno skupino. Prošnje do 23. maja t. l.

Nadučiteljsko mesto na dvorazrednici v Vrbovem, učna mesta na enorazrednicah v Šmihelu, Palčji, Podragi, Podstenjah, Šembijah, na Slapu in Razdrtem. Prošnje do 23. maja. — Nadučiteljsko mesto v Vre mah do 3. junija.

Štev. 164.

Naznanilo.

Na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani se vrši
od 17. julija do 5. avgusta l. l.

tečaj za izobrazbo učiteljev obratno-trgovskih predmetov na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Prošnje za udeležbo je vložiti potom predstojnega šolskega vodstva **neposredno** pri podpisnem c. kr. ravnateljstvu najkasneje do 1. junija l. l.

Izven Ljubljane uslužbeni in stanujoči udeležniki dobe po 40 K podpore od c. kr. ministrstva za javna dela.

Podrobna pojasnila daje podpisano ravnateljstvo.

C. kr. ravnateljstvo umetno-obrtnih strokovnih šol,
v Ljubljani, 7. aprila 1911.

Pijte samo „Tolstovršsko slatino“! Naroči se v Tolstem vrhu, Guštanj, Koroško.